

Volbufjorden

Fjorden ligger fint til i landbruksbygda Volbu og båtturen i seg selv er flott. Det er en meget god ørretbestand. Det er lett å få fisk og kan by på gode fangster når været er riktig.

Fiskeregler

Fisketid er fra 15 mai til 15 september. Det er tillatt med motor m. **max. 6 hk.**

Vis hensyn til andre fiskere, garn og garnmerker.

Isfiske er tillatt.

Det blir foretatt regelmessig oppsyn. Skitt Fiske!

Fiske med levende agn er forbudt.

Volbu kyrkje:

Bakgrunn

[Prestegjeldshistorie Øystre Slidre prestegjeld](#)

Kirkestedet ligger sentralt i Volbu-bygden mellom Volbufjorden og Heggefjorden. I eldre tid synes Volbu å ha vært samlingsplass for området. Gården Leikvin i Volbu fungerte i etterreformatorisk tid som enkesete og kapellangård.^[1] Kvamsvegen som går over åsen mellom Volbu kirke og Lomen kirke, er en gammel ferdselsåre mellom Vestre og Øystre Slidre.^[2]

I middelalderen var Volbu kirke en ordinær sognekirke. I et brev fra 1492 inngår "Valwbo kirkia sokn".^[3] Etter reformasjonen hørte soknet til Vestre Slidre residerende kapellani, men etter kgl. res. av 16. okt. 1840 ble det lagt til det nye Østre Slidre prestegjeld, hvor Hegge ble hovedkirke, men hvor prestegården fortsatt lå i Volbu. Ved kirkesalget i 1720-årene ble Volbu kirke solgt til "Almuen".^[4] Middelalderkirken i Volbu var en stavkirke som ble revet ca. 1831. Den eksisterende kirken er trolig innviet omtrent på samme tid.^[5]

Stavkirken†

Stavkirken var viet til St. Blasius,^[6] som var biskop i Lilleasia (Tyrkia) og led martyrdøden i 319. I 1600-tallets kirkeregnskaper omtales den både som «Blasii» kirke og «Blaas» kirke. I DN VI, 88 (muligens 1315) skrives navnet «Wolubu» og i Pavelige nuntiers regnskabs- og dagbøger omtales den som «ecclesia de Valobo». Kirkens festdag var 3. Februar. Lokalt ble kirken kalt for "Blåskyrkja".

En arkeologisk undersøkelse som ble foretatt av grunnen under den eksisterende kirken i 1969, viste at stavkirken har ligget på samme sted.^[7] I forbindelse med undersøkelsene ble det funnet flere mynter fra før reformasjonen.^[8] Dendrokronologiske prøver fra bevarte materialer fra stavkirken viser at de er felt i perioden 1146-48.^[9] Trolig er den reist relativt kort tid etter dette. Første gang "ecclesia de Valobo" er nevnt i de skriftlige kilder er i 1327.^[10]

På begynnelsen av 1800-tallet synes kirken å ha vært i dårlig forfatning. I en visitasprotokoll fra 1820 heter det at "Annex Woldboe kan uden Uleilighet for den kirkeejende Almue nedlægges og henlægges til Rogne Annex, eller i Fald dette ikke bliwer udført, maa Woldboe Kirkes Mangler strax

afhjælper".^[11] I en innberetning fra en bispevisitas i Slidre i 1828 heter det at kirker og kirkegårder var i god stand "paa Voldboe nær; denne, som allerede forrige gang anmeldtes forfalden og meget forliden og som af Sognepræsten antoges at kunne undværes, da dens Menighet kunne henlægges til Rogne".^[12]

Tilsynelatende ble stavkirken revet ca. 1831. Etter en prostevisitas i Slidre i mars 1831 heter det at kirker og kirkegårder var "i forsvarlig Stand, med Undtagelse af Volboe Kirke, der for tiden er under Hovedreparation, og formodes den at blive færdig inden Juni Maanedes Udgang inneværende Aar".^[13] Tilsynelatende medførte "Hovedreparation" at stavkirken ble revet og erstattet av laftekirken.

Materialdeler fra stavkirken ble gjenanvendt både i selve kirkebygget og i kirkens tidligere våpenhus.^[14] I 1938 ble det funnet deler fra stavkirken som var gjenbrukt i gulvet i kirken.^[15] Materialene ble undersøkt av professor A. Bugge og arkitekt O. Øvergaard og omfattet i første rekke veggplanker.^[16] Senere ble materialene oppbevart i en kirkestall som ligger på nordsiden av kirken. Det var ulike planer for hvordan stavkirkematerialene skulle behandles. Bl.a. var de tenkt innarbeidet i et nytt bårhus.^[17] Det ble også tatt kontakt med Valdres Folkemuseum, men der var det ikke plass til materialene.^[18]

I 1982 ble det gjort vedtak i soknerådet om at materialene fra stavkirken skulle oppbevares i Volbu. I 1987 ble det foretatt registrering og kontroll av materialene, og i 1993 ble det fremmet forslag om enten å bygge en ny bygning øst for kirkegården eller å lage et tilbygg til det eksisterende bårhuset på kirkebakken.^[19] I følge det endelige vedtaket skulle materialene oppbevares i et museumsbygg i tilknytning til det eksisterende bårhuset ved kirken. Museet ble innviet i 1998.

Bygningen

Stavkirken var en langkirke med rektangulært skip og et noe smalere korparti. Den arkeologiske undersøkelsen i 1969 viste at kirken var orientert som dagens kirke med koret mot øst. Både skip og kor har trolig hatt hevet midtrom. Antagelsen om at skipet har hatt hevet midtrom, bygger bl.a. på en besiktigelse fra 1686 der "Kirchens øfverste tag paa dend syndre sidde imod vesten" er nevnt.^[20] Rundt kirken var det svalgang. I en beskrivelse fra 1675 omtales "Sual Tagene Ronden Om".^[21] På taket over skipet var det plassert en takrytter. I 1665 heter det at "Den Gansche Kirche, Samt Kloche Taarnet wil offuer Alt Beegbredis".^[22] En informant som var født i 1826 og som kunne huske den tidligere kirken, mente at den lignet på Borgund stavkirke i Sogn og Fjordane.^[23]

Undersøkelsen i 1969 viste at stavkirken var noe mindre enn den eksisterende kirken. Stener som er tolket som et fundament for bygningen, viser at skipet har vært ca. 6 m bredt og 7 m langt, mens koret har hatt en tilnærmet kvadratisk grunnplan, med sider ca. 4 m. Rundt kirken synes det å ha gått en ca. 1 m bred svalgang, men det er usikkert om denne har vært sammenhengende langs hele vestsiden.^[24] Etter en muntlig tradisjon skal stavkirken ha brent, men det var ikke mulig å påvise noe brannlag ved de arkeologiske undersøkelser.^[25]

Stavkirken ble jevnlig tjæret og reparert. Det kan også synes som om skipet var blitt utvidet. I en besiktigelse fra 1790 vises det til "sidste Besigtelses Forretning som blev afholdt d. 30 Julii 1763, da var manglerne Taxerede for 86 rdr. Disse mangler ere opfyldte, samt Giort Kirchen større".^[26]

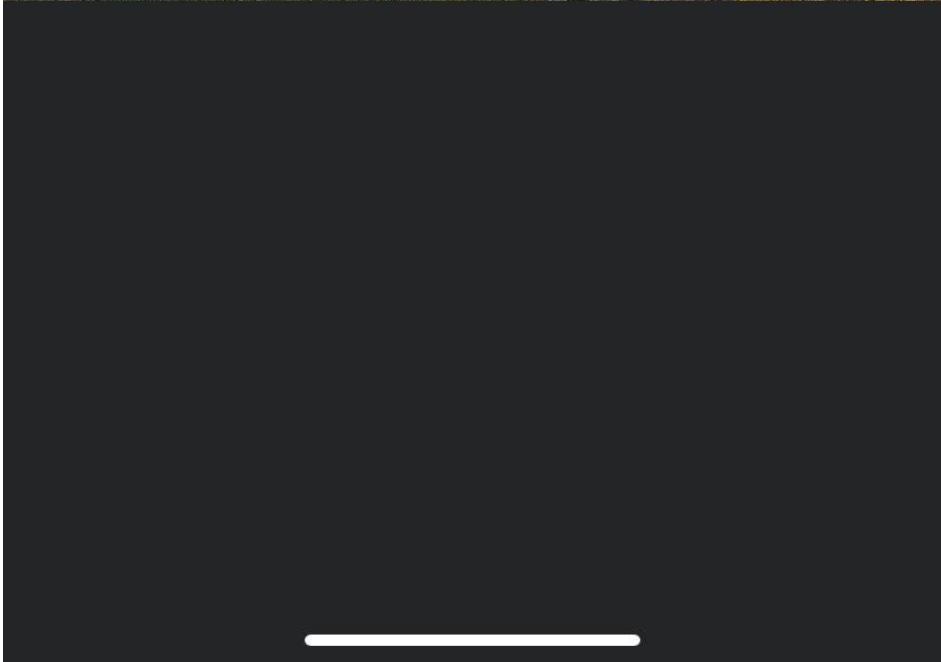
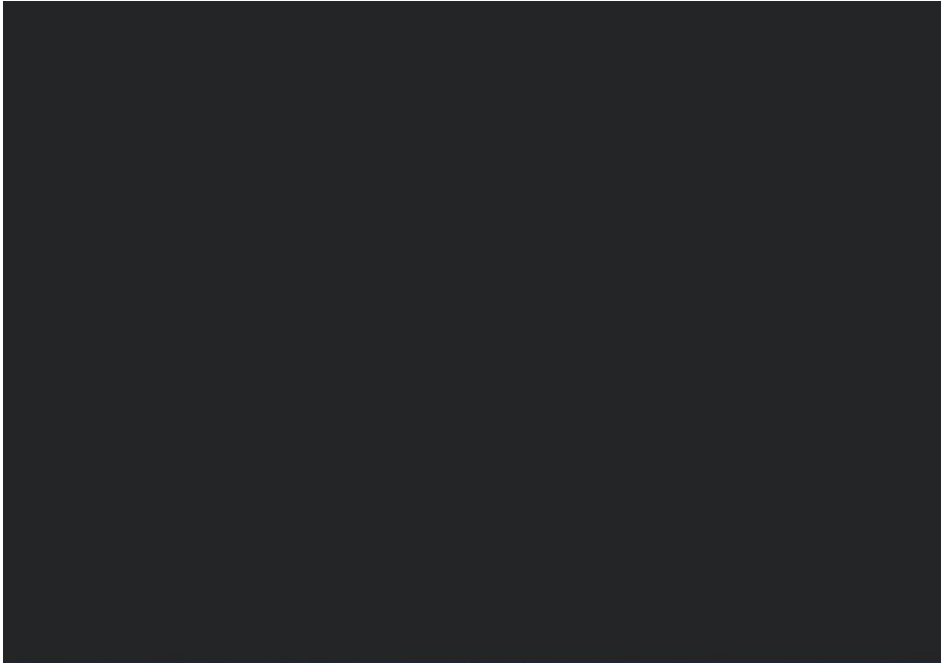

Vandring i Volbu

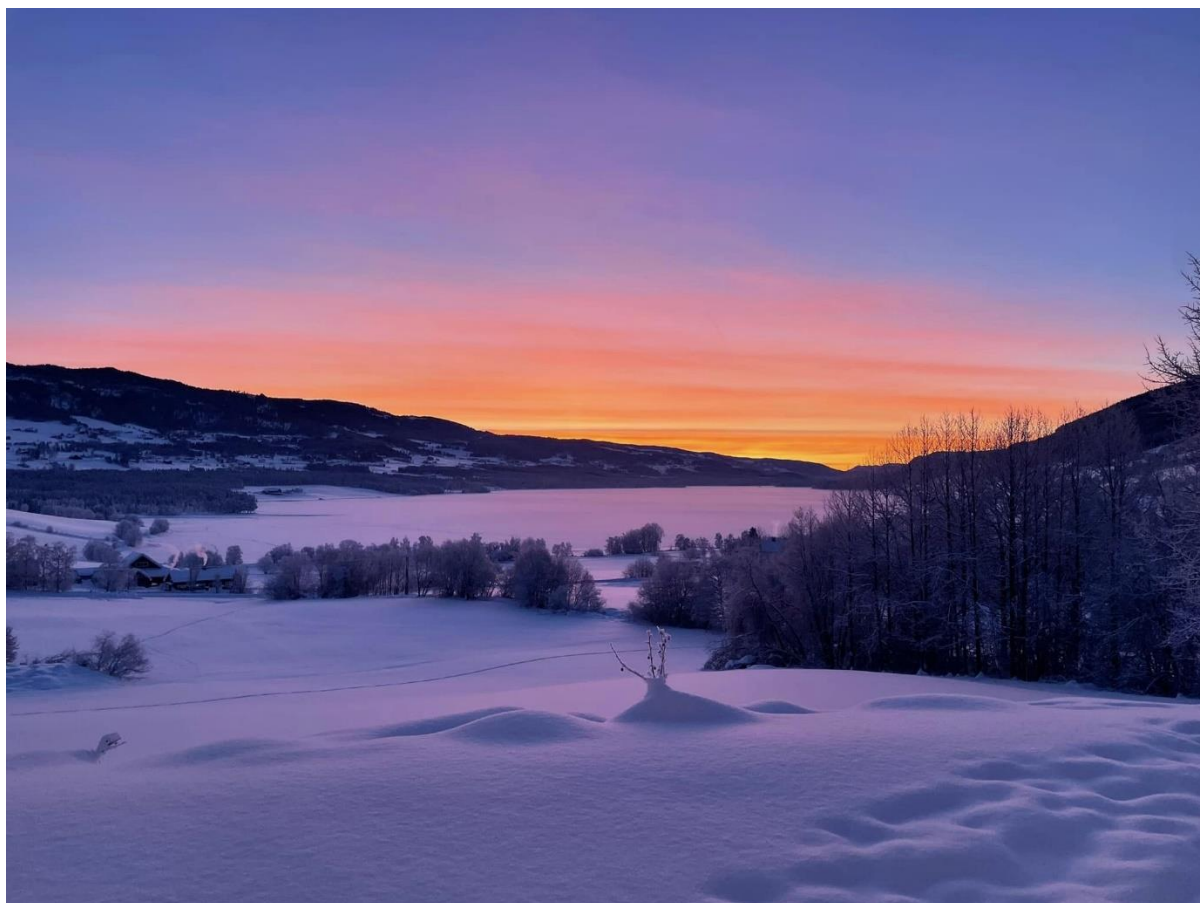
Etter ein varm og fin sommar var denne fyrste torsdagen i haustmånaden september både grå og vindfull. Men trass i veret hadde over 30 møtt opp ved Volbu kyrkje, og kultursjef Kari Onstad kunne ynskje oss alle vel møtt. Ho fortalde at kommunen, ved kommuneplanleggjar og kultursjef, hadde styrt arbeidet med å lage ein kulturminneplan for Øystre Slidre for åra 2021-2033. Det har og vore sett ned ei ressursgruppe frå historielaget, spel- og dansarlaget, helselaget og Vernevøla og andre interesserte som har vore nyttige medhjelparar i dette arbeidet. Denne planen ligg no ute på heimesida til Øystre Slidre til høyring. Høyringsfristen var 1. september 2021. I «Bakgrunn og mål for planen» står det at kommunen har eit ansvar for å ta vare på kulturminne og kulturmiljø slik at neste generasjon kan ha nytte og glede av dei. For å ta vare på desse minna, må ein ha kjennskap til dei og vera klar over kva verdiar dei representerer. I denne samanhengen kan ein kulturminneplan vera eit nyttig verktøy for kommunen. Kulturminne er definert som alle spor etter menneskeleg verksemd som t.d. lokalitetar der det knyter seg historiske hendingar, tru og tradisjonar til. Ettersom Kari Onstad sjølv er oppvaksen og no bur i Volbu, var det ei glede for henne å byrje verdivandringa her. Ho hadde fått med seg hjelp på vandringa av faren sin Torgeir Onstad og gardbrukar Torleiv Idstad. Vølbu (med tjukk l) er det minste soknet i Øystre Slidre både med omsyn til utstrekning og folketal,

men likevel har det vore og er jordbruks- og kulturbygda framfor alle – rekna som sjølve «Gosen» i kommunen. Her ligg dei gamle gardane tett i tett, mange av dei i Valdres-målestokk store, og rekna som framifrå korngardar. I eldre tider var det alltid kornet som var grunnlaget for velstandskår. Verdivandringa byrja på Tørget, sjølve midtpunktet og møteplassen i bygda. Her på Tørget går vegane i alle retningar, og her var før butikk, postkontor og telefonsentral m.m. I dag har det verkeleg fått liv att med ei flott Infobu med kart over Volbu med heimstølar og fjell og historikk. Kvar 1. sundag i advent blir julegrana tent her m.a. Vidare opp frå Tørget ligg prestegarden. Løkji var prestegard alt i høgmellomalderen, men etter reformasjonen vart Løkji ein gard som høyrde til Slidre prestebol. Løkji fekk seinare status som enkjesete, men då Slidrebygdene skilde lag i 1847 vart Løkji prestegard på nytt, og som prestegard vart garden det naturlege sentrumet i bygda. Dei fyrste kommunestyremøta for Øystre Slidre vart haldne her. Vølbu blir etter dette hovudsokn i Øystre Slidre. I 1918 vart Nedre Veningstad forpakta bort til forsøksgard for norske fjellbygder, men i 1921 vart den flytt til Løkji, og då vart det bygd ny prestebolig eit stykke unna, og der har prestane i Øystre Slidre budd sidan. Vel komme opp til inngangsporten til prestegarden, vart me møtt med musikk.

"Torget" i Volbu var samlingspunktet i bygda, der kryssa vegane kvarandre, ferdsla frå dei øvre gardane med forbindelse mot vestsida "Røsslend". Mjølkebilen og bussen hadde stopp her for på og avstigning. 17. mai toget starta også her.

VOLBU, den venast bygda

Volbu har vore ei kunstnerbygd. I mange år var det Volbudagar, ei helg på våren då det var kunstutstillingar og marknad/sal og opne hus i heile bygda. Det var kunstnar Sigmund Årseth som var drivkrafta bak dette mangeårlege arrangementet.

Bygda hadde eigen pub i mange år som var ope kvar fredag eller laurdag. Bygda har eige kalender med bilete frå bygda. Det er ei skiløype som går mellom hus og gardar i bygda, kortreist trim og rekreasjonsmogelegheiter. Det er gode stigar opp til Løkjishøvda, Brøthøvdhøvda, Vingerhøvda, Jørstadhøvda og fleire alternativ til turar opp til Kvithøvd og vidare borover Slidreåsen. Om våren er det fint å gå føssevandring når vårløysing byr på mektige fossefall i Sørgeføss, Nedreføss, Storeføss og vidare oppover Stampeføss og du kan ende heilt opp til Helvetesføsseen i Robølesbygda .Nede ved fjorden er det fine badestrender både ved Eikrelandet og Sandtangen samt Moavika og Moakilen.

Det er fint å sykle rundt Volbufjorden, ein tur på ca 18 km. Volbufjorden og Volbuelva kan by på godt fiske, som åbbor og ørret.